

Inskriften har möjligen haft versifierad form, såsom redan v. Friesen har antagit. Härpå tyder framför allt ordföljden, med objektet *stain* främst, på första platsen i satsen:

Stain let Botulfr stafa merki ...
hafir at Unvald unnit ...

Om namnet *Botulfr* se G 33. — Namnet *Unvaldr* är f. ö. icke känt och därför något osäkert med avseende på förleden. Möjligen är det samma namn som i en latinsk gravinskrift i Valls kyrka: *discretus vir Hunuldus Bryungs* Lindström nr 199.

81. Linde kyrka.

Litteratur: Handlingar i ATA 1901–06, bl. a. en rapport till Riksantikvarien av amanuensen O. V. Wennersten ^{24/7} 1901; promemoria av C. W. Pettersson i april 1914 (ATA); H. Pipping, Runinskrifter undersökta år 1902 (ATA).

Äldre avbildning: H. Pipping foto 1902 av ristningen på norra väggen i tornrummet (ATA).

Ristningar i murbruket på tornrummets norra väggar:

a) Norra väggen i tornrummet, 1,60 m V om tornbågen, 1,45 m över golvet. Inskriftens längd 24 cm runornas höjd 9–16 cm. Tydlig.

b) Tornbågen, på norra sidan, 0,27 m från bågens v. kant, omkring 1,60 m över golvet. Hela inskriften 13 cm hög, 12 cm bred, runornas höjd c:a 3 cm. Tydlig och väl bevarad.

kup : hafi

butniq : sial

»Gud må hava Botnys själ.»

Namnet *Botny* (*Butny*) är icke känt från någon annan inskrift. Om växlingen *Bot-* : *But-* i forngutniska personnamn se H. Gustavson, *Gutamålet* I (1940), s. 193.

c) Tornrummet, norra väggen, omkring 0,64 m från kyrkans nordvästra hörn, omkring 1,52 m över golvet. Tre rader av runristning i murbruket. Inskrifternas längd respektive höjd: 8 × 4 cm, 3 × 1,5 cm, 12 × 2,5 cm.

fupo - - n Kanske ursprungligen **fuporkh**, de första runorna i runraden.

B1D1

btþa

KUNNABRANNT

muroainblydain

I tornkammaren, västra portalens södra smyg, finnas i murbruket ristningar: ett träd, ett skepp, en galopperande häst med åtta fötter. Ryttaren är klumpigt tecknad.

Då församlingen år 1901 hade begärt att få kalkstryka kyrkan invändigt, varvid målningar och ristningar skulle försvinna, gjorde amanuensen O. V. Wennersten en undersökning med beskrivning av målningar och ristningar på kyrkans väggar. Han säger i sin rapport bl. a.: »Då bilderna vittna om hög ålder, torde de förtjena att bevaras. Kyrkoherde Havrén syntes ej heller vara ohägad för saken, blott han finge rätt att öfversmeta den nakna djefvulen, som han fruktade skulle väcka anstöt. Allt skäl vore ock att skona runorna och de bättre bibehålla af de ristade figurerna.» I överensstämmelse härmed anhöll Vitterhetsakademien i underdånig skrivelse den 13/8 1901, att Kungl. Maj:t ville »gifva nådig föreskrift om sagda målningars och ristningars bevarande i såväl kyrka som torn, dock församlingen medgifvet att enligt uttalad önskan få öfverkalka en bland kyrkans målningar enstaka stående djäfvulsfigur». Då ärendet föredrogs på kyrkostämman den 22 okt. 1901, »förklarade flera stämmedlemmar, att de icke hade behag för målningarna å kyrkans väggar samt att de icke ville ikläda sig någon kostnad för desamma återställande, hvarför stämman beslöt uttala den önskan, att alla målningar och ristningar måtte få öfverkalkas och Kyrkans väggar och hvalf i sin helhet hvitlimmas.» Kungl. Maj:t avgjorde ärendet den 26 jan. 1906 i huvudsaklig överensstämmelse med akademiens förslag.

Renoveringen utfördes av C. W. Pettersson: »Ristningar och teckningar på tornrummets väggar blotades varsamt och konserverades, flera runor förekomma, och bland annat en ristning i dörrnischen, föreställande en upprest orm på en åttafotad häst, som gör anfall på 'lifsträdet'. (Jämför målningen å tornrummets norra vägg i Hemse kyrka.)»

I koret, på norra sidan, utmed kyrkans norra vägg står en dopfunt, illa skadad. Bevarad är foten och nedersta delen av funtkaret, under det att funtkarets övre del, själva skålen, är bortslagen. Runt omkring finnas figurframställningar i relief. Fil. lic. E. Lundmark hade meddelat prof. von Friesen (enligt dennes anteckning 25/7 1924), att i funtskålens bottenyta skulle finnas några runor $\mathfrak{H}||\mathfrak{F}$. Detta är felaktigt. I botten finnas flera refflor och märken efter skrapningar. Vad Lundmark har tagit för runor är av alldeles samma art. Likheten med runor är sålunda tillfällig.

C. G. Hilfeling har antecknat från sitt besök i Linde den 14 aug. 1799 (Fm 57: 6 s. 154): »En sort Runstat eller rättare en fierndels alns bredt och tunt bräde visades mig, hvarpå Ett Halft år å hvarje sida var påskurit; utan Gylental och ganska dåligt skuren — med årstalet 1666.»

82. Lojsta kyrka.

Litteratur: L 1768, S 131. C. G. Hilfeling, Resejournal 1799 (F m 57: 6), s. 159; O. v. Friesen, Anteckningar 1924 (UUB).
Avbildning: O. v. Friesen och J. W. Hamner foto 1924 (ATA).

Gravhäll med runristning. Den ligger som trappsten utanför korportalen, på södra sidan av kyrkan.

Grovkornig kalksten, av rektangulär form. Längd 1,85 m, bredd 0,90 m. Ytan är starkt sliten och förvittrad, så att endast enstaka runstavar kunna urskiljas. Troligen skulle icke ens under de gynnsammaste belysningsförhållanden något ytterligare kunna framletas.

C. G. Hilfeling 1799: »En Runsten låg äfven söder på kyrkogården, men så förstörd och skadad, at man ej ehuru mycket man besvärat sig med dess renputsande, var i stånd at läsa en enda mening, knapt et ord deruppå.» — Carl Säve kunde ej återfinna stenen.

Innanför runbandet finnas spår av en senare inskrift med latinska bokstäver, vilket tyder på att hällen fått en sekundär användning. Även denna inskrift är mycket sliten, till sin vänstra del totalt utplånad.

Inskrift:

... : lit : giera : m ...

»... lät göra ...»

En mängd mycket slitna gravstenar finnas på kyrkogården, bland dem tre långa och smala, kistformiga, prydda med kors i relief. Inga runor.